

**ХҮҮХЭД, НАСАНД ХҮРЭЭГҮЙ ЭТГЭЭД, НАСАНД ХҮРЭЭГҮЙ ХҮН ГЭСЭН
НЭР ТОМЬЁОНУУДЫГ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИД
ХЭРЭГЛЭСЭН БАЙДАЛ**

Ю.Бадамханд

ОХУ-ын ДЯЯ-ны Москвагийн их сургуулийн
адъюнкт, цагдаагийн дэд хурандаа

Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, насанд хүрээгүй этгээдийг гэмт халдлагаас хамгаалах эрх зүйн орчны асуудлаар судалгааны ажил явуулж, энэ талаархи хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж, эрдэмтдийн ном бүтээлийг судлах явцад бидний анхаарлыг татсан нэг зүйл байсан нь Монгол Улсын хууль тогтоомж, түүн дотроо насанд хүрээгүй этгээдийг гэмт халдлагаас хамгаалах зорилт, агуулга бүхий хууль тогтоомж, эрх зүйн актад насанд хүрээгүй этгээдийг тухайн эрх зүйн харилцааны субъектын хувьд нэрлэн заахдаа “хүүхэд”, “насанд хүрээгүй этгээд”, “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн өөр өөр нэршилээр тодорхойлсон байдал юм.

Иймд судлаачийн зүгээс энэ өгүүлэлд үндэсний хууль тогтоомж болон олон улсын эрх зүйн хэм хэмжээнд дээрх ойлголт нэр томьёонуудыг хэрхэн тусгасан, тэдгээрийн агуулга, зааг ялгаа, хууль зүйн хэрэглээнд харьцуулалт, дүн шинжилгээ хийх асуудлыг хөндөн авч үзсэн.

Шинжлэх ухаан бүр тодорхой ойлголт хэрэглэдэг бөгөөд шинжлэх ухааны бий болгож хуримтлуулсан мэдлэг түүнд цогц байдлаар илэрдэг гэж үздэг. Үүнийг термин буюу нэр томьёо хэмээх хэллэгээр илэрхийлдэг хэмээн үзэх хандлага мөн байдаг.

Орчин үед философи болон логикийн шинжлэх ухаанд “ойлголт” гэдгийг дараах – утгаар авч үзсэн.

Хэлийг хэрэглэхтэй холбоотой шатан дахь ертөнцийн тусгалын нэг хэлбэр юмс үзэгдлийг нэгтгэн дүгнэх хэлбэр (арга) мөн.

Зарим бүлэг юмсыг тэдгээрийн өвөрмөц шинжээр (онцлогоор) нь нэгтгэн тусгаж байгаа санаа бодол¹ мөн гэх хандлагууд юм.

Ойлголт бий болох тусгалын мэдрэхүй хэлбэрээс түүнд шилжих нь харьцуулал, анализ, синтез, хийсвэрлэл, нэгтгэн дүгнэх зэргээр оюун дүгнэлт болгох нарийн төвөгтэй үйл явц байдаг².

Олон улсын болон үндэсний эрх зүйн зохицуулалтаар хүүхэд буюу насанд хүрээгүй этгээд гэдэгт хэн хамаарах тухай асуудлыг тэдгээрийн нас буюу чадамжийн байдлыг харгалзан баталгаажуулсан байдаг.

Хүүхэд хэмээх ойлголтыг олон улсын түвшинд тунхаглан тодорхойлсон хамгийн гол олон улсын эрх зүйн бичиг баримт бол 1989 онд батлагдсан НҮБ-ын Хүүхдийн эрхийн конвенц бөгөөд уг баримт бичгийн 1 дүгээр зүйлд “уг конвенцийн зорилгын үүднээс авч үзвэл 18 насанд хүрээгүй хүн бүрийг хүүхэд гэнэ. Тэгэхдээ тухайн хүүхдийн талаар дагаж мөрддөг хуульд насанд хүрэх хугацааг үүнээс эрт байхаар авч үзээгүй бол тэгэж үзнэ³” хэмээн заасан. Дээрх зохицуулалттай адил байдлаар буюу насны зааг ялгааг харгалзан хүүхэд, насанд хүрээгүй этгээдийн талаархи ойлголт, эрх зүйн байдлыг тодорхойлсон олон улсын бусад олон баримт бичиг байдаг. Тухайлбал, “Хүүхэд” гэдэгт 18 нас хүрээгүй хүн бүрийг хэлнэ⁴, “Насанд хүрээгүй хүн гэж үйлдсэн хэрэг нь тухайн улсын эрх зүйн тогтолцоо насанд хүрсэн хүнээс ялгаатай хэлбэрээр хариуцлага хүлээлгэхээр заасан хүүхэд буюу залуу хүнийг хэлнэ⁵”, “Насанд хүрээгүй этгээд гэж 18 насанд хүрээгүй аливаа этгээдийг хэлнэ. Эрх чөлөөг нь хязгаарлахыг хориглосон насны доод хязгаарыг хуулиар тогтооно⁶” хэмээн тус тус тодорхойлсоныг энд дурьдаж болно.

¹ Философийн толь, УБ, 1990 он 302 дахь тал.

² Философийн толь, УБ, 1990 он 303 дахь тал.

³ НҮБ-ын Хүүхдийн эрхийн конвенц. 1989 он., (Хүүхдийн эрх: олон улсын эрх зүйн болон бусад баримт бичгийн эмхэтгэл, ХЗДХЯ, НҮБ-ын Хүүхдийн сан, Улаанбаатар, 2011, ... дахь тал)

⁴ Үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэргийн эсрэг НҮБ-ын конвенцийн нэмэлт болох хүн, ялангуяа эмэгтэйчүүд, хүүхэд худалдаалахаас урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, шийтгэх тухай протокол. 3 дугаар зүйл, d. ., 2003. 112 дахь тал.

⁵ Насанд хүрээгүй этгээдийн холбогдсон хэрэгт байцаан шийтгэх ажиллагаа явуулахтай холбогдуулан НҮБ-аас гаргасан наад захын жишиг дүрэм (Бээжийнгийн дүрэм), 1985., 2.2.а.

⁶ Эрх чөлөөгөө хязгаарлуулсан насанд хүрээгүй этгээдийг хамгаалахтай холбогдуулан НҮБ-аас гаргасан дүрэм, II. 11. (a)., 1990.

Харин Монгол Улсын Үндсэн хуульд “хүүхэд” хэмээх ойлголтыг хууль зүйн ерөнхий утгаар хэрэглэсэн боловч нас болон бусад чадамжийн зааг хүрээг нарийвчлан тодорхойлоогүй болно.

“Хүүхэд” хэмээх ойлголтын тодорхойлолтыг үндэсний хууль тогтоомжоор баталгаажуулсан гол эх сурвалж бол Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хууль⁷ бөгөөд уг хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “хүүхдийг төрсөн цагаас нь эхлэн 18 насанд хүртэл хамгаалахад үйлчилнэ” хэмээн заасан нь 18 насанд хүрээгүй этгээдийг хүүхэд гэнэ гэх хүүхдийн эрхийн конвенцтой агуулгын хувьд нийцэж байгаа бөгөөд уг зүйлд мөн “... Монгол Улсад оршин суугаа гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний хүүхдэд нэгэн адил хамаарна” хэмээн хуульчилжээ.

Өнөөгийн байдлаар Монгол Улсын хууль тогтоомж, хүүхдийн эрхийн талаархи олон улсын баримт бичгийн албан болон албан бус орчуулга, түүнчлэн хууль эрх зүйн ном бүтээлд насанд хүрээгүй этгээд гэдгийг “хүүхэд”, “насанд хүрээгүй этгээд”, “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн нэр томъёонуудыг ашиглан өөр өөрөөр нэршүүлэн хэрэглэж байна.

Тухайлбал Монгол Улсын Эрүүгийн хуульд “насанд хүрээгүй этгээд”, “хүүхэд”, “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн “нэр томъёог гурвууланг нь хэрэглэсэн бөгөөд тус хуулийн ерөнхий ангийн ял шийтгэл хөнгөрүүлэх⁸, хүндрүүлэх⁹, хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хойшлуулах¹⁰, хүмүүжлийн чанартай албадлын арга хэмжээ хэрэглэхтэй¹¹ холбоотой зохицуулалт агуулсан хэм хэмжээнүүдэд “насанд хүрээгүй этгээд” гэсэн илүү хууль цаазын шинж давамгайлсан гэж хэлж болохуйц хэллэгийг ашигласан байна.

Харин тус хуулийн тусгай ангид заасан бэлгийн замын халдварт өвчнөө эмчлүүлэхээс зайлсхийх, халдаах¹²; хүн хулгайлах¹³; хүнийг хууль бусаар хорих¹⁴; хүнийг барьцаалах¹⁵; хүн худалдах, худалдан авах¹⁶; мөн түүнчлэн насанд хүрээгүй хүнийг гэмт хэрэг үйлдэхэд татан оруулах¹⁷; насанд хүрээгүй хүнийг согтуурал, мансуурал, биеэ үнэлэх, тэнүүчлэл, гуйланчлалд татан оруулах¹⁸; садар самууныг сурталчилах¹⁹; хүчиндэх²⁰; мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх эм, бэлдмэл, бодисыг хууль бусаар бэлтгэх, олж авах, хадгалах, тээвэрлэх, илгээх, борлуулах²¹ зүйлийн тухайлсан хэсгүүдэд тус тус тодорхой гэмт хэргүүдийн үндсэн болон хүндрүүлэх, онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүний шинжийг тодорхойлохын тулд тухайн зүйл хэсгийн гепотез, диспозицид “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн нэр томъёог ашигласан байна. Тэгвэл мөн хуулийн хүүхэд солих, хууль бусаар үрчлэх²²; хүүхэд хаях, төөрүүлэх²³ зүйлийн тухайн хэсгийн гепотез, диспозицид “хүүхэд” гэсэн нэр томъёог ашиглажээ.

Монгол Улсын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн “нэр томъёоны тодорхойлолт” гэсэн 5 дугаар зүйлд²⁴ тухайн хуульд хэрэглэгдсэн зарим нэр томъёог тайлбарлахдаа “хүүхэд”, “үр хүүхэд” хэмээн төрөл садан, цусан төрөл, гэрлэлт, гэр бүлийн холбооны шинжийг ашиглан тодорхойлолт өгсөн бол тухайн хуулийн 40 дүгээр зүйл болон өөр хэд хэдэн зүйлд эрүүгийн байцаан шийтгэх ажиллагааны оролцогчийн эрх зүйн байдлыг тодотгохдоо “насанд хүрээгүй” гэсэн хэллэгийг ашигласан байна. Түүнчлэн насанд хүрээгүй этгээдэд явуулах байцаан шийтгэх ажиллагааны онцлог гэсэн 40 дүгээр бүлэгт тухайн харилцааны зохицуулалтын онцлогийг нээн харуулахын тулд “насанд хүрээгүй этгээд²⁵” гэсэн нэр томъёог ашигласан байна.

⁷ Монгол Улсын Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 1996 он № 8.

⁸ Монгол Улсын Эрүүгийн хууль, 55 дугаар зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

⁹ Мөн хууль, 56 дугаар зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁰ Мөн хууль, 62 дугаар зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹¹ Мөн хууль, 69 дүгээр зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹² Мөн хууль, 103 дугаар зүйлийн 103.3, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹³ Мөн хууль, 108 дугаар зүйлийн 108.2.8, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁴ Мөн хууль, 109 дүгээр зүйлийн 109.2.5, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁵ Монгол Улсын Эрүүгийн хууль, 112 дугаар зүйлийн 112.2.8, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁶ Мөн хууль, 113 дугаар зүйлийн 113.2.5, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁷ Мөн хууль, 114 дүгээр зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁸ Мөн хууль, 115 дугаар зүйл, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

¹⁹ Мөн хууль, 123 дугаар зүйлийн 123.2, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

²⁰ Мөн хууль, 126 дугаар зүйлийн 126.2.4, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

²¹ Мөн хууль, 192 дугаар зүйлийн 192.2.3, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

²² Мөн хууль, 116 дугаар зүйлийн 116.1, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

²³ Мөн хууль, 117 дугаар зүйлийн 117.1, 117.2, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он № 4

²⁴ Монгол Улсын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ., 2002 он, № 5

²⁵ Монгол Улсын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ., 2002 он, № 5

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай Монгол Улсын хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2.5 хэсэг, мөн 105, 110, 116, 118, 120, 125, 127 дугаар зүйлүүдэд²⁶ ялтны эрх зүйн байдлын онцлогийг тодотгохдоо “насанд хүрээгүй” гэсэн тодотголыг ашигласан бол мөн хуулийн 102,103, дугаар зүйлийн дугаар зүйлүүдэд²⁷ “насанд хүрээгүй этгээд” гэсэн нэр томъёог ашиглажээ.

Харин гэрлэлт, гэр бүлийн харилцааг зохицуулсан гол эх сурвалж болох Монгол Улсын Гэр бүлийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд²⁸ гэр бүлийн гишүүд гэсэн нэр томъёог тодорхойлохдоо “...төрсөн, дагавар, үрчилж авсан хүүхэд...” гэсэн хэллэгийг ашиглаж гэрлэлт, үрчлэлтийн харилцаан дахь “хүүхэд” гэсэн ерөнхий ойлголтыг хууль зүйн хувьд тодотгож тухайн хуульд нэг мөр хэрэглэсэн боловч уг хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2, 44, 64 дүгээр зүйлүүдэд²⁹ “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн ойлголтыг мөн хэрэглэсэн байна.

Хөдөлмөрийн харилцааг зохицуулсан хууль зүйн гол эх сурвалж болох Хөдөлмөрийн тухай Монгол Улсын хуульд хөдөлмөрийн харилцааны онцлог субъект болох насанд хүрээгүй ажилтны эрх зүйн байдлыг тодорхойлохдоо буюу уг хуулийн 109, 110, 141 дүгээр зүйлүүдэд³⁰ “насанд хүрээгүй хүн” гэсэн нэр томъёог хэрэглэсэн ба хөдөлмөрийн харилцааны онцлогоос шалтгаалж “18 насанд хүрээгүй ажилтан”, “14-15 насны ажилтан” гэсэн тодотголуудыг хэрэглэсэн байна.

Эдгээрээс гадна гэмт хэрэг, эрх зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилт бүхий зарим хуулиудад дээрх нэр томъёонуудыг дараах байдлаар ашиглажээ.

Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль³¹ (13 дугаар зүйлийн 13.1.9)-д “насанд хүрээгүй хүн”, Тамхины хяналтын тухай хууль (8 дугаар зүйлийн 8.1.2)-д³² “хүүхэд” хэмээн тус тус заасан бол Садар самуун явдалтай тэмцэх тухай хууль (7 дугаар зүйлийн 7.2.3, 8 дугаар зүйлийн 8.1.3, 10 дугаар зүйлийн 10.2)³³, Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль (8 дугаар зүйлийн 8.1)³⁴, Тамхины хяналтын тухай хуулиуд (6 дугаар зүйлийн 6.7.7)-д³⁵ дээрх гурван томъёололоос өөрөөр “18 насанд хүрээгүй хүн” гэсэн хэллэгийг хууль зүйн техникийн хувьд ашигласан нь сонирхол татаж байна.

Мөн дээрх хууль тогтоомжуудад тухайн зохицуулж, хамгаалж буй харилцааны онцлогоос шалтгаалж “нярай хүүхэд”, “бага насны хүүхэд”, “16 насанд хүрээгүй хүүхэд”, “хүнд нөхцөлд байгаа хүүхэд”, “сургуулийн өмнөх насны хүүхэд”, “насанд хүрээгүй бүтэн өнчин хүүхэд” гэх зэргээр нас, нийгэм, сэтгэл зүйн онцлог нөхцөл байдлаар нь тодотгон хэрэглэсэн тохиолдлууд мөн байна.

Насанд хүрээгүй этгээдийг гэмт халдлагаас хамгаалахтай холбоотой харилцаанд хэрэглэгддэг хууль тогтоомжоос бусад салбарын хууль тогтоомжид “хүүхэд” гэсэн нэр томъёо хэллэгийг харьцангуй түвшинд нэг мөр хэрэглэсэн болох нь бидний явуулсан судалгаанаас тодорхой харагдаж байна. Тухайлбал хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хууль болон боловсролын салбарын тухай хууль тогтоомжид энэ нэр томъёог нэг мөр хэрэглэсэн байдал ажиглагдаж байна.

Хэл зүй, бичвэр судлал, харьцуулалтын аргыг ашиглан бидний явуулсан судалгаагаар дээрх хууль тогтоомжуудад “хүүхэд”, “насанд хүрээгүй хүн”, “насанд хүрээгүй этгээд” гэсэн нэр томъёо хэллэгийг ашиглахдаа дараах байдлаар зааг ялгаа бүхий, ялгамжтайгаар хэрэглэхийг эрмэлзсэн бололтой.

Үүнд хүүхэд гэдгийг цусан төрлийн буюу гэрлэлт, үрчлэлтийн харилцаагаар холбогдсон гэрлэлт, гэр бүлийн эрх зүйн харилцаан дахь тогтвортой холбоо гэдэг утгаар, “насанд хүрээгүй хүн” гэдгийг эрх зүйн субъект бие хүний эрх зүйн байдлын хувьд тодорхой нөхцөлтэй холбоотойгоор, харин “насанд хүрээгүй этгээд” гэдэгт тодорхой эрх зүйн харилцааны факт

²⁶ Монгол Улсын Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он, №

²⁷ Монгол Улсын Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он, №

²⁸ Монгол Улсын Гэр бүлийн тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 1999 он, № 30.

²⁹ Монгол Улсын Гэр бүлийн тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 1999 он, № 30.

³⁰ Монгол Улсын Хөдөлмөрийн тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 1999 он, № 25.

³¹ Монгол Улсын Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2002 он, № 46.

³² Монгол Улсын Тамхины хяналтын тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2005 он, № ...

³³ Монгол Улсын Садар самуун явдалтай тэмцэх тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 1998 он, № ...

³⁴ Монгол Улсын Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2000 он, № ...

³⁵ Монгол Улсын Тамхины хяналтын тухай хууль, “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэл, УБ, 2005 он, № ...

үүссэний улмаас тухайн харилцаанд тодорхой эрх эдэлж, үүрэг хүлээж оролцож байгаа этгээдийг тус тус илэрхийлэхээр хууль тогтоогчид зорьсон байх магадлалтай. Гэхдээ энэ хандлага зөвхөн эрүүгийн хууль тогтоомжийн техникээс харагдаж байгаа бөгөөд бусад хууль тогтоомжид аль нэг ойлголтыг нэг мөр хэрэглэх боломжтой байхад дээрх ойлголтуудыг аль алинг нь нэрлэх, нэг мөр байх ойлголтыг өөр өөрөөр нэрлэх, хэллэг нэр томъёог буруу хэрэглэсэн байдал ажиглагдаж байна.

Гэвч эдгээр гурван ойлголт агуулгын хувьд 18 насанд хүрээгүй хувь хүнийг илэрхийлсэн гэдэг утгаараа адил агуулга бүхий бөгөөд гол нь хууль зүйн хэрэглээний хувьд нэг мөр нэг нэр томъёо хэрэглэх үү эсхүл дээрх нэр томъёог агуулгын хувьд адил боловч эрх зүйн зохицуулалтын нөхцөл байдлаас шалтгаалан тухай бүрд тусгайлсан утгаар хэрэглэх үү гэдгийг тогтоох нь хууль зүйн техникийн төдийгүй хуулийг нэг мөр зөв ойлгож хэрэглэхэд ач холбогдол бүхий юм.

Дээр судлан үзсэн хууль тогтоомжийн агуулгаас харахад “хүүхэд” гэсэн нэр томъёог хууль зүйн хувьд 2 өөр утгаар хэрэглэдэг болох нь ажиглагдаж байна. Энэ нь:

Нэгдүгээрт: Гэрлэлт, гэр бүл, үрчлэлтийн харилцаанаас үүдэл бүхий эцэг, эх, хүүхдийн хоорондох ёс суртахуун, цусан төрөл болон хууль зүйн хувьд холбогдсон тогтвортой холбооноос үүдэл бүхий утгаар. Энэ нь эцэг, эх, үр хүүхдийн тогтвортой хууль зүйн холбоо гэдэг утгаар тэдгээрийн насан турш нэрлэгдэх, хэрэглэгдэх шинжтэй.

Хоёрдугаарт: Олон улсын болон үндэсний эрх зүйн баримт бичгээр хууль зүйн хувьд бататган тогтоосон 18 насанд хүрээгүй хүн бүрийг нэрлэх ерөнхий нэршил гэсэн утгаар. Энэ нь хууль зүйн хувьд тухайн этгээд насанд хүрсэнээр эрх зүйн байдлын хувьд өөрчлөгдөх шинжтэй.

Дээрх дурдсан нөхцөл байдлыг нэгтгэн дүгнэж авч үзвэл:

1. Монгол Улсын хууль тогтоомж түүн дотроо Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль тогтоомжуудад насанд хүрээгүй этгээдийн эрх зүйн байдлыг тодотгон тогтоосон нэр томъёо, хэллэг нь нэг утга агуулга бүхий ойлголтыг өөр өөр байдлаар илэрхийлэх байдал ажиглагдаж байна.

2. Эдгээр нь хууль эрх зүйн актад хэрэглэх нэр томъёо нэг мөр, нэг утгаар хэрэглэгдэх онол, эрх зүйн зохицуулалтын шаардлагатай зарим талаар нийцэхгүй байгааг анхаарч цаашид тухайн харилцааны онцлог шинж агуулгыг харгалзан нэг нэр томъёог тодорхой байдлаар нэг мөр хэрэглэх, эсхүл тухайн ойлголтуудыг ямар тохиолдолд ямар агуулгаар зааг ялгаа, уялдаа холбоотойгоор хэрэглэх асуудлыг судлан шийдвэрлэх шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна.